

Магістр 1 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ

SWOT-АНАЛІЗ БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Анотація. Досліджено стан будівельного комплексу України в цілому та стан суб'єктів малого підприємництва на прикладі ТОВ "Будсоюз", а також проведено діагностику ресурсів і можливостей підприємства та галузі в цілому.

Аннотация. Исследовано состояние строительного комплекса Украины в целом и состояние субъектов малого предпринимательства на примере ООО "Стройсоюз", а также проведена диагностика ресурсов и возможностей предприятия и отрасли в целом.

Annotation. The condition of the building complex of Ukraine in general and the state of small businesses, based on the example of LLC "Budsoyuz" was studied. Diagnostic analysis of resources and opportunities for business and industry in general was conducted.

Ключові слова: будівельна галузь, стратегія, можливості, загрози, сильні сторони, слабкі сторони, SWOT-аналіз.

В умовах становлення і розвитку ринкової економіки необхідність забезпечення ефективного функціонування підприємств будівельної галузі є одним із найважливіших факторів економічного добробуту України, оскільки на сьогоднішній день будівельна галузь є важливою складовою суспільного виробництва та головною ланкою у забезпеченні належного рівня якості життя людей і прискорення інноваційного розвитку багатьох сфер матеріального виробництва. Економічним аспектом діяльності підприємств будівельної промисловості є сприяння розвитку суміжних галузей, а саме деревообробної, хімічної, промисловості будівельних матеріалів, та стимулювання розвитку економіки в цілому. Саме тому потрібно постійно аналізувати інформацію про стан зовнішнього та внутрішнього середовища розвитку будівельної галузі країни, оскільки стабільний фінансовий стан будівельного комплексу сприяє покращенню економічної ситуації в державі.

Дослідженням даної тематики займається цілий ряд вчених, таких, як: В. Рудницький, О. Білега, А. Гойко, Ж. Крисько, Б. Сенів, А. Беркут, О. Волкова, П. Рогожина, В. Севка та ін. [1 – 4].

Метою статті є визначення стану будівельного комплексу України та стану суб'єктів малого підприємництва, на прикладі ТОВ "Будсоюз", за допомогою використання SWOT-аналізу.

Несприятлива сучасна економічна ситуація негативно позначилася на фінансовому стані підприємств і організацій будівельної галузі. Середнє значення частки збиткових підприємств у загальній кількості будівельних організацій за останні роки склало більше 35 %, тобто більше третини всіх підприємств галузі є нерентабельними. Така збитковість на сьогоднішній день пов'язана з високим рівнем витрат на будівельно-монтажні роботи, низькою окупністю техніки й інвестиційних проектів. Ще одним важливим фактором, який зумовив збитковість будівельної галузі, стало різке падіння інвестиційної активності в державі [5].

Загальна кількість будівельних підприємств України сьогодні становить 88,737 тис. одиниць, з них великі та середні – 3,6 тис., тобто в основному будівельна галузь України представлена малими підприємствами. Згідно з даними Державної служби статистики України, у державній формі власності перебувають лише 6,2 % будівельних підприємств і організацій, більша ж їх частка функціонує на засадах організаційної самостійності. Тому на сьогоднішній день можна сказати, що в будівельній галузі своєчасно й послідовно здійснено роздержавлення та розукрупнення підприємств-монополістів, що сприяло створенню конкурентного середовища, зміні принципів побудови взаємовідносин учасників інвестиційного процесу [2].

Оскільки на даний час будівельна галузь України має нестійку тенденцію розвитку, причиною цього є низка як внутрішніх, так і зовнішніх загроз, які виникають у підприємств галузі, але будівельна галузь є однією з найважливіших галузей промисловості будь-якої індустріально-розвинутої країни, тому потрібно проаналізувати найбільш важливі сильні, слабкі сторони, можливості та загрози розвитку будівельного комплексу, які притаманні більшості підприємствам даної сфери. Для цього слід привести SWOT-аналіз підприємств будівельної індустрії.

SWOT-аналіз є необхідною технологією проведення постійної діагностики ресурсів та можливостей підприємств певних галузей. Суть даного аналізу полягає в розділенні чинників та явищ, що впливають на функціонування та розвиток підприємств на чотири категорії: strengths (сильні сторони), weaknesses (слабкі сторони), opportunities (можливості), threats (загрози) [1]. Матриця SWOT-аналізу наведена в табл. 1.

Матриця SWOT-аналізу для підприємств будівельної галузі України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий ступінь дотримання договірних зобов'язань відносно кінцевих споживачів. 2. Ефективна збутова політика на території всієї України. 3. Добре вивчений ринок та попит на ринку. 4. Ефективна політика ціноутворення. 5. Визнання будівельної сфери пріоритетним напрямом розвитку в Україні. 6. Інвестиційний потенціал зі сторони населення на ринку житла 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Низька частка підприємств галузі, які перебувають у державній формі власності. 2. Низька ефективність просування на закордонні ринки. 3. Недостатня кількість кваліфікованих кадрів, фахівців та робітників галузі. 4. Низька платоспроможність населення України. 5. Брак коштів та досить висока збитковість підприємств будівельної галузі. 6. Низький внесок будівельної галузі у ВВП країни. 7. Низька інноваційна активність. 8. Неконкурентоспроможна продукція та неякісно надані послуги порівняно з аналогічною продукцією розвинутих країн. 9. Використання неякісних матеріалів та дешевої робочої сили, що призводить до низької якості готової продукції. 10. Збільшення малих підприємств та зменшення великих і середніх підприємств
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність програми поліпшення якості будівництва. 2. Соціально-політична стабільність, що сприяє розвитку як економіки країни в цілому, так і розвитку окремих її галузей. 3. Відносно стабільний попит на ринку. 4. Високий потенціал ринку збуту в Україні та освоєння нових сегментів ринку. 5. Розширення галузі за рахунок об'єктів комерційної нерухомості. 6. Партнерство з банківською сферою для реалізації будівельних і фінансових проектів та вдосконалення механізму іпотечного кредитування і системи застави за квартиру з метою залучення населення середнього та нижче середнього класу. 7. Залучення закордонних інвесторів. 8. Зменшення кількості будівель та інженерних споруд незавершеного будівництва 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нестабільна політична ситуація в країні та недосконале, часто змінюване законодавство. 2. Поява нових конкурентів на ринку. 3. Зменшення рентабельності будівництва типового житла. 4. Відсутність або недостатність державних заходів для розвитку будівельної галузі. 5. Нестабільність курсів світових валют. 6. Посилення податкового тиску на виробників будівельних матеріалів. 7. Інфляція. 8. Виникнення труднощів при укладанні договорів із споживачами та постачальниками. 9. Зростання світової фінансової кризи. 10. Загроза збільшення відсоткових ставок та умов кредитування, що призводить до недоступності та нестачі фінансових ресурсів

З проведеного SWOT-аналізу будівельної галузі можна сказати, що дана галузь України перебуває у занедбаному стані. Більшість підприємств мають проблеми, пов'язані із втратою фінансової стійкості. Таким підприємствам потрібно збільшувати розмір обігових коштів, підвищувати свою інноваційну активність, збільшення якої сприятиме додатковому залученню клієнтів, та зростанню інвестиційної привабливості підприємства для кредиторів.

З метою забезпечення конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі велику увагу слід приділяти якості будівництва, оскільки недостатня кількість кваліфікованих працівників призводить до високого ступеня незадоволення споживачів якістю виконуваних робіт, а недостатня кількість кваліфікованих робітників виникає саме через низький рівень заробітних плат та заборгованість перед робітниками.

Оскільки будівельна галузь України в основному представлена малими підприємствами, то слід здійснити дослідження можливостей та загроз будівельного комплексу України на прикладі одного з таких підприємства, а саме ТОВ "Будсоюз", яке має вид економічної діяльності "Будівництво будівель", та займається в основному будівництвом офісних приміщень, котеджів та промисловим будівництвом. Слід розглянути основні конкурентні особливості ТОВ "Будсоюз", які наведені в табл. 2.

Матриця SWOT-аналізу ТОВ "Будсоюз"

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Висока якість наданих послуг. 2. Нижчі ціни порівняно з конкурентами. 3. Добре вивчений ринок та потреби покупців. 4. Високий ступінь дотримання договірних зобов'язань стосовно кінцевих споживачів. 5. Гарна репутація серед покупців. 6. Зростання обсягу виробництва	1. Низька інвестиційна привабливість. 2. Низька інноваційна активність, високий ступінь зносу основних фондів. 3. Розміри діяльності надто малі, щоб вплинути на ринкову ситуацію. 4. Низька прибутковість діяльності підприємства. 5. Нестача обігових коштів
Можливості	Загрози
1. Можливість розширення асортименту продукції для задоволення потреб споживачів. 2. Високий потенціал ринку збуту в Україні та освоєння нових сегментів ринку. 3. Партнерство з постійними постачальниками якісної сировини та матеріалів	1. Посилення конкуренції на ринку типового будівництва. 2. Загроза підвищення вимог споживачів до продукції. 3. Низька ефективність посування на закордонні ринки. 4. Загроза підвищення курсу іноземної валюти, що зможе призвести на зростання цін на будівельні матеріали та зменшення попиту на будівельну продукцію. 5. Нестабільна політична ситуація в країні та недосконале, часто змінюване законодавство

За результатами проведеного SWOT-аналізу можна сказати, що даний аналіз дещо відрізняється від загальної характеристики будівельної галузі. ТОВ "Будсоюз" має велику кількість слабких сторін та загроз. Основною проблемою є інвестиційна непривабливість підприємства, оскільки інвестори, перш за все звертають увагу на такі показники, як прибутковість, розмір активів, величину виручки від реалізації, а ТОВ "Будсоюз" хоч і має позитивну тенденцію – зростання виручки від реалізації, що говорить про розширення підприємством його обсягів діяльності, що є сильною стороною, але підприємство має низьку прибутковість та невисокі розміри активів. Власних коштів у ТОВ "Будсоюз" недостатньо для оновлення основних фондів, що могло б підвищити ефективність діяльності підприємства.

Сильними сторонами є те, що даний суб'єкт господарювання має високу якість продукції та дещо нижчі ціни (ТОВ "Будсоюз" закуповує сировину та матеріали протягом багатьох років у одного постачальника, який надає певні знижки за свою продукцію), що дає йому можливість задоволення потреб споживачів.

Для ТОВ "Будсоюз" існує велика кількість загроз зовнішнього середовища, основними з яких є: посилення конкуренції на ринку, що може призвести до нерентабельної діяльності підприємства; часто змінюване законодавство, особливо податкове, що призводить до зміни податкових ставок; зростання цін, що може призвести до зменшення попиту на ринку та ін.

Отже, з проведеного SWOT-аналізу для ТОВ "Будсоюз" можна сказати, що з метою покращення фінансово-господарського стану підприємства необхідно збільшувати розмір обігових коштів, підвищувати інноваційну активність, збільшення якої сприяє додатковому залученню клієнтів, за рахунок чого буде збільшуватися розмір прибутку, а також зростатиме інвестиційна привабливість для кредиторів.

Таким чином, для підвищення ефективності діяльності в даній галузі необхідно більше уваги приділяти стратегії збільшення обсягів фінансування (шляхом залучення вітчизняних та іноземних інвесторів), а також стратегії врахування якості будівництва та якості будівельних матеріалів. Стратегія якості будівництва повинна базуватися на системі екологічного забезпечення, використання сучасних технологій та матеріалів, відповідати нормам стандартизації та успішному залученню кадрового потенціалу. Підвищення якості надання послуг дозволить збільшити продуктивність праці на підприємствах, забезпечить ефективне використання основних фондів, економію сировини, матеріалів, палива та енергії, що в свою чергу сприятиме підвищенню конкурентоспроможності галузі в цілому та його окремих підприємств.

Наук. керівн. Журавльова І. В.

Література: 1. Білега О. В. Базові засади стратегічного аналізу підприємств будівельної галузі / О. В. Білега // Аграрний вісник Причорномор'я. – 2010. – № 53. – С. 32–38. 2. Крисько Ж. Аналіз середовища реструктуризації підприємств будівельної галузі / Ж. Крисько // Економічний аналіз. – 2012. – № 10(4). – С. 203–206. 3. Сенів Б. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку будівельної галузі України / Б. Г. Сенів // Інноваційна економіка. – 2010. – № 3. – С. 19–24. 4. Сєвка В. Г. Послідовність розробки стратегії антикризового регулювання будівельної галузі / В. Г. Сєвка, Н. Б. Паліга // Економіка будівництва і міського господарства. – 2009. – № 1. – С. 41–50. 5. Статистичний збірник "Україна у цифрах у 2010 році". – Київ, 2011. – 252 с. 6. Щербата Т. С. Особливості стратегічного управління підприємствами будівельної галузі / Т. С. Щербата, І. П. Малик // Економічний форум. – 2011. – № 2. – С. 46–52.